

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024**Mostecký hrad – „Hněvín“**
dominanta nebo ohrožení

(snímek číslo 1/1) Na úvod hodiny lze zařadit otázku na zamyšlení, kdy mohou žáci na základě svých zkušeností formulovat svůj názor.

Byl hrad Hněvín v minulost pouze dominantou nebo pro město znamenal i určité ohrožení? Pokud ano jaké?

Hrad mohl znamenat i nebezpečí. Hrady totiž sloužily jako obranné opevněné body, které budily zájem nepřátel.

Hněvín je neodmyslitelnou dominantou města Most už odnepaměti. Musíme si ale uvědomit, že na nás z vrcholu kopce neshlíží původní gotický hrad, ale replika z přelomu 19. a 20. století.¹

Hrad nebyl vždy jen výletním místem Mostečanů a návštěvníků města, ale také opevněným hradem, který město nejen střežil, ale také ohrožoval.

Hrad stojí na znělcovém vrchu², který byl nazýván Zámecká hora nebo Hněvín.³ Dějiny této jedné z nejznámějších mosteckých památek, vedle děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie, by se daly nejlépe rozdělit do dvou fází. První fáze by obsahovala dějiny gotické stavby od počátku do jejího zboření po třicetileté válce, fáze druhá historii znovubudování městské dominanty, tentokrát jako místa pro rekreaci Mostečanů.

(snímek číslo 1/2) Nejprve se zaměříme na počátek historie hradu, která se datuje pravděpodobně do 9. století, první písemná zmínka o hradu je ale pozdější, a to z poloviny 13. století.⁴

(snímek číslo 1/3) Hrad kopíroval tvar hřbetu hory a táhl se od východu k západu, kde se nacházel hlavní vchod.⁵ Hrad měl pravděpodobně tuto podobu:

1 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 5.

2 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str.16.

3 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 5.

4 Dřito

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

měl vynikat mohutnou kulatou obrannou věží, jež byla postavena na mohutných základech. Celý objekt byl samozřejmě chráněn zděnými hradbami, jež měly šířku dva až dva a půl metru, a před nimi byly umístěny palisády.⁶ Vedle hradeb byl hrad chráněn po svých třech stranách hlubokým příkopem, přes nějž vedl pevný most,⁷ a také přírodními podmínkami.

Když si představíme středověké hrady, jaké přírodní podmínky mohly pomáhat k jejich obraně?

Husté lesy, skály, vodní toky, ...

Hrad byl chráněn těžko prostupným Komořanským jezerem i strmými svahy znělcového vrchu. Samotné hradní jádro bylo tvořeno dvoupatrovým traktem o devíti místnostech, včetně královské komnaty, královského sálu a kaple. Na hradě nechyběl ani vinný sklep a v přízemí se nacházely také stáje pro koně. Zásobu vody pro hradní posádku, jež byla stálá, zajišťovaly dvě vlastní studně, jedna z nich se dokonce dochovala dodnes.⁸

Na tomto výkladu podoby tehdejšího opevněného hradu se žákům přiblíží podoba opevněných gotických sídel (hradů).

(snímek číslo 1/4) Za pomoci obrázků Hněvína, Křivoklátu a Bezdězu si děti přiblíží podobu hradeb a kulaté obranné věže, i obvyklou polohu výstavby hradů, jež sloužili jako obrana širokého území před napadením. Při výkladu se nesmí zapomenout ani na vysvětlení názvů dalších stavebních prvků, jež se používaly při výstavbě nejen hradů, ale i samotných městských hradeb, jako je palisáda, bašta apod. Další znaky gotiky budou žákům zpřístupněny při poznávání asi nejvýznamnější mostecké památky, Děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie.

5 Dtto.

6 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str.16.

7 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 5.

8 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str.16.

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024**Hra – Hledej společné gotické prvky – na obrázcích hradů najdi jejich společné stavební prvky.**

STAVBY NA KOPCÍCH V HUSTÝCH LESÍCH, KULATÉ VĚŽE, MOHUTNÉ HRADBY...

(snímek číslo 1/5) *Hrady a městské hradby měly především sloužit jako obranný systém měst, území nebo obchodních cest. U hradů se setkáváme s mohutnou zdí hradeb, vysokou věží, která bývá obvykle kruhového půdorysu. Stěny hradeb mohou být silné až několik metrů. U hradů se využívalo k obraně i přírodních podmínek, jakými byly například skalní převisy a ostrohy, neprostupná jezera a bažiny nebo vodní toky. U každého z opevnění se nacházejí brány, u městského opevnění jich může být i několik. U hradů bývá zpravidla jedna, uzavíratelná padacím mostem nad hradním příkopem, který tvoří součást opevňovacího systému. Další pojmy, s nimiž se můžeme u opevnění setkat jsou například:*

podsebití - obranný prvek ve formě chodby nebo polopatra, jež ukončuje hradby nebo budovu. Většinou je tvořeno dřevěným nebo hrázděným zdívkem. Je připevněno konzolami přes hradby a obránci tak mohou „bít pod sebe“, do prostoru u hradební paty, který by byl ze samotných hradeb nezasazitelný;

palisáda - jedná se o dřevěný „plot“ různé výšky, obvykle tvořený dřevěnými kůly. Kůly jsou zaraženy do země v těsné blízkosti. Může být i několik metrů vysoká, občas bývá doplněna příkopem. Její nevýhodou je její neodolnost vůči ohni a obléhacím strojům;

bašta - je vysunuta z hradby, zpravidla má podkovovitý půdorys. Svou výškou nepřesahuje samotné hradby. Při obraně byla využívána k ostřelování prostoru u paty hradeb.⁹

V případě využití přírodních podmínek pro obranný systém je vhodná příležitost zapojit do výkladu žáky, kteří se na základě svých znalostí a zkušeností mohou pokusit jednotlivé podmínky vyjmenovat.¹⁰

Hra příběh hradu má posloužit jako zopakování informací získaných v této učební jednotce. Žáci používají vlastní formulace, pro větší motivaci mohou příběh upravit podle vlastní fantazie, ale učitel musí při kontrole dbát na to, aby všichni bezpečně pochopili, kde je hranice mezi fantazií a reálnými skutečnostmi.¹¹

⁹ Internetové stránky: <http://cs.wikipedia.org> (stav 13. října 2007).

¹⁰ Prezentace: Mostecký hrad „Hněvín“ – dominanta nebo ohrožení – snímky 3 až 5.

¹¹ Prezentace: Mostecký hrad „Hněvín“ – dominanta nebo ohrožení – snímky 14 až 16.

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

(snímek číslo 1/6) Nejstarší písemná zmínka o hradu se váže k roku 1248, kdy jej obléhal Přemysl Otakar II., který se vzbouřil proti svému otci Václavu II. Hrad ale odolal. Další těžkou zkoušku hrad prodělal v období husitských válek. Mostečtí se tehdy přidali na stranu krále Zikmunda Lucemburského, který v roce 1420 osobně město navštívil. Ve zkoušce hrad opět obstál, husité jej i přes dlouhodobé obléhání nedobyli.¹² Husité tehdy svírali Most ze tří stran, od Chomutova, Žatce a Loun. Král ze strachu z obsazení města hledal proti husitům spojence. Jedním z nich se stal míšeňský markrabě Friedrich I. Bojovný, jejich jednání se uskutečnilo v samotném Mostě v prosinci roku 1420. Na základě úmluvy, která vzešla z tohoto jednání, poskytl Sas na ochranu podkrušnohorských měst pět set mužů a pět set koní, sud střelného prachu a pět sudů ledku. Z obranných důvodů také obsadil hrad. To se ale nelíbilo kališnickým městům, Žatci a Lounům, která okamžitě žádala pomoc pražských husitů. I přes tuto pomoc se husitům nepodařilo Most porazit.¹³ Tato porážka husitů a hrdinství obležené posádky bylo v Mostě po dlouhá léta připomínáno a každoročně oslavováno.¹⁴

Bitva s husity u Mostu byla neznámým místem i vyobrazena, stalo se tak ale až na konci 16. století, konkrétně v roce 1592. Malíř sice bojující vojska umístil na jiné místo, než kde se podle pramenů skutečně střetla (*bitva se odehrála na druhé straně hory, autor ji umístil na stranu města, aby byla vidět velikost města i jeho další dominanty, děkanský kostel*), což pro nás není tak důležité. Mnohem důležitější je, že zachytil nejen podobu mosteckého hradu (jedná se zde o vůbec první vyobrazení hradu) ale také samotné město, a mezi vojáky umístil i podobu dárce obrazu, opata benediktinského kláštera v Broumově.¹⁵

V této pasáži by si žáci měli uvědomit, že i město Most patřilo mezi královská města, která se plnohodnotně zapojovala do historického dění.

12 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 6.

13 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 20 – 23.

14 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 6.

15 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 23.

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

(snímek číslo 1/7) Po husitských válkách zažíval hrad relativně klidná léta.¹⁶ Za vlády habsburského císaře Rudolfa II. byl na hradě vězněn i anglický alchymista Edward Kellye, a to v listopadu roku 1596.¹⁷

V tomto místě přichází na řadu připomenutí vlády císaře Rudolfa II. Jako jeden z mála habsburských císařů si vybral za své sídelní město Prahu. Žáci si rovněž mohou připomenout i jeho zálibu v umění a alchymii. Jako pomůcka jim může částečně posloužit i vzpomínka na dvojici filmů „Císařův pekař“ a „Pekařův císař“.

Po připomenutí vlády císaře Rudolfa II. následuje otázka:

Měl alchymista magistr Edward Kelley k městu Most nějaký vztah nebo to bylo pouze další místo jeho věznění, poté co se znelíbil císaři?

Tato otázka by měla, dle mého názoru, u žáků vzbudit zájem o historii nejen Hněvína, ale i Mostu a okolí.

(snímek číslo 1/8) Odpověď na otázku zní ano. Edward Kelley se totiž oženil s Jane Westonovou, vdovou z Mostu.¹⁸ Stal se tak nevlastním otcem proslulé evropské humanistické literátky, básničky Alžběty Johanny Westonie.¹⁹ Kellye byl na zdejším hradě vězněn po nezdařilém útěku z hradu Křivoklátu, při němž si po pádu roztrhl nohu, jež mu musela být v Praze amputována a nahrazena dřevěnou protézou. (snímek číslo 1/9) Na mosteckém hradě se věnuje psaní filozofického spisu, těší z návštěv manželky i nevlastní dcery a připravuje útěk, který se nakonec nezdařil, spadl totiž do hradního příkopu a na třikrát si zlámal i druhou nohu. Poté se napil zřejmě otráveného nápoje a okamžitě zemřel.²⁰

16 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 11.

17 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 39.

18 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str.36.

19 Tamtéž, str. 97.

20 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 36 – 39.

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

(snímek číslo I/10) Zde by bylo dobré připomenout, že se v roce 2002 na Hněvíně konalo divadelní představení, na jehož konci alchymista Kellye pronesl tato slova: „Útěk se nezdařil a já jsem již smířen se svým osudem. Město Most a tento hrad, místa mého ponižení a utrpení, však proklínám a přivolávám na ně zkázu. Neuplyne ani sto let a z toho pyšného hradu nezůstane kámen na kameni. Jen holý vrh bude jej připomínat. A neuplyne ani tři sta let a město Most zmizí z povrchu zemského, jakoby nikdy nebylo. Budiž mi útěchou, že můj odchod ze života bude vám vysvobozením a já, obdařen tímto vědomím, přijímám smrt s úlevou.“²¹

Žáci by si po přečtení této věty měli uvědomit, že i když byl Most silným královským městem, nebyl neporazitelným, a co přežilo války a požáry nepřežilo myšlení budoucích generací a bylo zničeno v době, kdy ve světě vládl mír.

(snímek číslo I/11) Špatné časy pro Most i hrad nastaly během třicetileté války (v tomto místě výkladu se na chvíli vrátíme k obecnému výkladu, ve kterém si žáci na základě již dříve ve výuce získaných informací osvěží znalosti o příčinách třicetileté války, včetně jejího chronologického řazení).

Ve kterém století došlo ke třicetileté válce?**Odkdy dokdy válka trvala?****Jakým aktem skončila?**

17. století

1618 – 1648

1648 – podpis Vestfálského míru

Během války došlo k obléhání hradu Švédy. Několikrát se jej Švédové pokusili dobýt, ale úspěšní byli až v roce 1646.²² Hrad dobyl švédský generál Karel Gustav Wrangel.²³ Generál vtrhl do města s 30000 vojáky, při obhlídce terénu se svým štábem byl na Širokém vrchu posádkou mosteckého hradu ostřelován. Jedna z koulí zasáhla jeho plášť a odtrhla mu všechny knoflíky, provázejícímu důstojníku utrhla ruku a shodila z koní několik jezdců.²⁴ Nejprve dne 11. ledna 1646 padlo město Most. Ale hrad stále ještě odolával. Několik dnů je hrad pod vytrvalou dělostřelbou ze

21 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 58 – 61.

22 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 11.

23 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 11.

24 Tamtéž, str. 6.

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

sedmi stanovišť, např. 16. ledna dopadly na hrad tři stovky koulí, kulových granátů, velké množství kamenů a smolných věnců. (*snímek číslo I/12*) Hrad i přes tuto palbu odolával, až do osudné noci, kdy velitel hradu otevřel bez vědomí městské rady Švédům brány hradu, a tím zpečetil osud hradu i osob, jež se na hradě zdržovaly. Mostečtí se tak stali generálovými rukojmími a museli zajaté měšťany vyplatit, neboť nevyplaceným měšťanům hrozí deportace na práce ve švédských měděných dolech. Stálo to 12 000 zlatých, které nemělo město kde vzít.

Švédská vojska byla donucena opustit Most až po podepsání Vestfálského míru. Ve městě po nich zůstal zpustošený hrad, 183 spálenišť, rozbořené městské hradby a pouze 38 zachovaných domů. Podle obyvatel Mostu byl příčinou všeho tohoto utrpení hrad. Mostečtí se tedy snažili hradu zbavit.²⁵

Roku 1650 vydal císař Ferdinand III. povolení ke zbourání hradu. V listopadu 1651 bourání hradu začalo a materiál, který vzešel z demolice hradu, byl použit na obnovu města.²⁶ Mostečtí si mohli koupit sto cihel za patnáct krejcarů, mimoměstští za dvacet pět krejcarů. Cihly z hradu byly použity také na obnovu církevních staveb, např. na stavbu kapucínského kláštera v Mostě bylo darováno 25 150 cihel. Celkem se prodalo 41465 kusů cihel a 48 750 cihel bylo darováno.²⁷

(*snímek číslo I/13*) Hrad zůstal jako ruina až do druhé poloviny 19. století. Roku 1862 bylo zahájeno zalesňování Zámecké hory, zřizování cest a obnovování jezdecké stezky, která spojovala hrad s městem. Později byla na vrcholu hory vystavěna výletní restaurace. Mezi lety 1889 a 1890 stála na vrcholu hory ještě napodobenina pařížské Eiffelovy věže, která měřila 25 metrů a umožnila lepší výhled do okolí, za vstup se platilo 25 krejcarů. Při součtu nadmořské výšky Zámecké hory, která činí 408 metrů, a výšky věže byla mostecká Eiffelovka o celých 112 metrů vyšší než pařížský originál. V roce 1890 ale věž strhl velký zimní víchř a už nikdy nebyla obnovena.²⁸

25 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 40 – 43.

26 BLAHOUTOVÁ Irena, *Hrad Hněvín*, Magistrát města Mostu, Most 2003, str. 11.

27 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 45.

28 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 46 – 51.

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

V roce 1933 byla hlavní přístupová cesta k „hradu“ osvětlena elektrickými lampami. Do půlnoci svítily nepřetržitě, poté je bylo možno rozsvítit mincovním automatem. Za druhé světové války se stal hrad přísně střeženým a civilním osobám nepřístupným objektem. Byl odtud totiž příslušnicemi německé Luftwaffe řízen letecký provoz nad Krušnými horami.

V roce 1964 rozhodla československá vláda o likvidaci starého Mostu a dostavbě nového Mostu, aby se zde mohly vytěžit zásoby uhlí. Pseudogotický hrad unikl jen díky své poloze vysoko nad Mostem. Výletní místo ale chátralo až do roku 1967, kdy byla povolena rekonstrukce objektu. V roce 2003 tu byla instalována socha Edwarda Kelleyho a o rok později byly na svazích Zámecké hory obnoveny původní vinice.²⁹

Po uzavření této části výkladu, která se týkala hradu Hněvín, bude prověřeno, jakou žáci tomuto výkladu věnovali pozornost. Aby se nejednalo o strohé zkoušení. Pokusím se kontrolu pozornosti a zapamatovaných informací provést pomocí hry. Žáci se rozdělí do čtyř až pěti skupin, podle jejich počtu ve třídě. Každá skupina obdrží šest kartiček s obrázkem hradu, z nichž většinu viděli již během výkladu. Žáci mají za úkol kartičky³⁰ s obrázkem správně chronologicky seřadit a s jejich pomocí sestavit stručnou historii Hradu Hněvín. Po dohodě s vyučujícím navrhu pro nejlepší skupinu známku jedna, dle mého názoru by toto mělo žáky motivovat k lepšímu výkonu. Správné řešení je zobrazeno v závěru prezentace I. (snímek číslo I/14 až I/16). Žáci mohou vyprávění pojmout jakýmkoliv způsobem, musí být však věcně správné.

²⁹ NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str. 52 – 61.

³⁰ Kartičky viz. Příloha číslo 2.

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

Pracovní list – Mostecký hrad – „Hněvín“ – dominanta nebo ohrožení

1. Gotické stavby – chrámy

- opevněná sídla – poloha, hradby, obrané věže, palisády, bašta, ...

Hněvín

Křivoklát

Bezděz

městské hradby (Louny)

2. Historie hradu

- nejstarší písemná zmínka 1248 – obléhání Přemyslem Otakarem II. (vzpoua x Václavu II.);
- husitské války – Mostečtí na straně Zikmunda Lucemburského – jednání Zikmunda míšeňským markrabětem Friedrichem I. Bojovným (prosinec 1420) – husité Most neporazili;
- vláda Rudolfa II. – věznění anglického alchymisty Edwarda Kellyeho (listopad 1596);
- třicetiletá válka – obléhání hradu Švédy – 1646 hrad dobyt (švédský generál Karel Gustav Wrangel)
 - 11. leden 1646 – padlo město Most, hrad ještě odolával
 - švédská vojska v Mostě do Vestfálského míru (1648)
- zbourání hradu – císař Ferdinand III. – 1650 povolení ke zbourání hradu – 1651 začátek bourání;
- do druhé poloviny 19. století ruina;
- později výletní restaurace, 1889-1890 – napodobenina Eiffelovy věže;
- 1933 – cesta k „hradu“ osvětlena elektrickými lampami;
- 2. světová válka – německá Luftwaffe – řízení leteckého provozu nad Krušnými horami

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024**Alternativní možnost**

Pro zajímavost by si žáci mohli zkusit zahrát krátké divadlo na téma „Edward Kelley“. Vybraní žáci dostanou kratičké texty ke svým rolím, jež si nejprve přečtou, mohou si je i libovolně změnit, poté tuto kratičkou hru předvedou.

Jako pomůcky pro realizaci mi poslouží dvě lavice postavené vedle sebe, které budou představovat hradby, švihadlo coby lano použité k útěku z hradu, koště jako hůl místo dřevěné nohy, dvě nebo tři zavařovací sklenice nebo kádinky a baňky (zapůjčené z chemického kabinetu) jako vybavení alchymistické dílny, koruna z papíru pro císaře, kameny, hřebík nebo šroub jako kov, který bude alchymista měnit ve zlato, zrcátko, láhev vody.

Osoby: Císař Rudolf II., Edward Kelley, duch Anael, 2 strážní, ostatní žáci jako příslušníci dvora a svědci alchymistovi smrti.

Scénář: Do Prahy přijíždí Edward Kellye a nechá se uvést k císaři. Císař sedí na trůně (školní židle), před něj je jedním z dvořanů přiveden Kelley.

CÍSAŘ – Čeho si žádáš, cizinče?

KELLEY – Přicházím z daleké Anglie, abych Vám sdělil, že kámen mudrců, který může změnit neušlechtilý kov ve zlato, skutečně existuje.

CÍSAŘ – Jak dokážeš svá slova cizinče, nu, učiň něčehož, abychom ti důvěřovat mohli!

KELLEY – Jistě veličenstvo, přivezl jsem s sebou nejen kámen, ale i magické zrcadlo, s jehož pomocí vyvolám ducha Anaela, který Vám potvrdí, že kámen mudrců skutečně existuje, a určí jej mezi těmito (vysype pře císaře na zem kameny, které přinesl sebou)

CÍSAŘ – Nuže, učiň tak a přesvědč Nás!

KELLEY – Já, magistr Edward Kelley, vyvolávám tebe, duchu Anaele, abys mi byl zde nápomocen. (dívá se přitom do zrcátka)

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

ANAEL – Čehož si žádáš, magistře?

KELLEY – Já, magistr Kelley, žádám tebe duchu Anaele, abys jeho veličenstvu potvrdil, že kámen mudrců skutečně existuje.

ANAEL – Tak jest, kámen existuje.

KELLEY – Můžeš jej jeho veličenstvu ukázat. (Anael ukáže jeden z kamenů)

CÍSAŘ – Nu, přesvědčíme se. Dvořane, přines kov neušlechtilý (někdo z dvořanů přinese šroub). Magistře, pusť se do díla a ukaž svoje umění.

KELLEY – drží v jedné ruce šroub a v druhé kámen a něco mumlá. Nakonec sdělí císaři: Vaše veličenstvo pokus se bohužel nějak nezdařil.

CÍSAŘ – Ty podvodníku, již nevěříme ničemuž, co tu pravíš. Strážce, chopte se jej a na hradě Křivoklát uvězněte.

Po chvíli přichází stráž – *STRÁŽ* – Vaše veličenstvo, nevím, jak se to mohlo stát, ale Kellye utekl, se zlomenou nohou byl však dopaden.

CÍSAŘ – Co to pravíš? Okamžitě jej odvezte do města Mostu a na hradě uvězněte, kde pokusům se má věnovati.

KELLEY – pracuje se sklenicemi. Poté se rozhlédne vezme lano a pokusí se o útěk. Dojde s lanem pod „hradby“, kde ho najdou strážce. Chytanou ho a on přečte výše uvedený závěr hry, který bude rozsvícen na tabuli. Poté se napije z lahve a zemře.³¹

31 NOVÁK Vlastimil, *Magický Most*, Most 2005, str.35 – 39, 58.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dotkněte se inovací CZ.1.07/1.3.00/51.0024

Hra „Příběh hradu“

